

NAGY JÓZSEF

1930–2021

Lapzárta után kaptuk a hírt, hogy életének 91. évében elhunyt Nagy József professzor, a hazai pedagógiai kutatás és a tanárképzés egyik legkiemelkedőbb képviselője, aki közel hat évtizedes kutatói munkássága során a magyarországi pedagógia több területét alapvetően megújította.

A hatvanas évektől kezdődően számos nagy-szabású empirikus vizsgálatot, országos reprezentatív felmérést végzett a nemzetközi élvonalat képviselő tudományos keretek között. Kutatási programjaiból egész könyvsorozatok jelentek meg. Meghonosította a nagy tanulói népeiségre kiterjedő adatgyűjtés technológiáját. Elsőként használta az akkor forradalmi újításnak tekintett számítógépes statisztikai elemzéseket. Kidolgozott mérőeszközei (PREFER, Difer) mind a mai napig eredményesen segítik az óvodai nevelést és a differenciált fejlesztést az iskola első éveiben. Az 1970-es években elindított kutatási programjával, a művelési képességek struktúrájának és fejlődésének feltárásával lerakta a pedagógiai kontextusban végzett képességkutatás alapjait. Feladatbankok kidolgozásával és standardizálásával jelentősen hozzájárult a pedagógiai értékelési kultúra fejlődéséhez. Megalapozta és elindította a hazai pedagógia rendszerszemléletű modellezését, új fogalom-rendszert alkotott a tudás kialakulása, fejlődése, a tananyag elemzése és a tanulás folyamatainak értelmezése területén. Az ezredforduló éveiben a személyiségfejlődés és a nevelés átfogó, koncepcionális kérdéseivel foglalkozott.

Nagy József 1961-től a korábbi József Attila Tudományegyetem, majd Szegedi Tudományegyetem oktatója volt. Közel egy évtizeden át vezette a Pedagógiai Tanséket, amely a jelenlegi Neveléstudományi Intézet elődje. Kutató- és oktatómunkája mellett jelentős szerepet vállalt a tanárképzés és a posztgraduális képzés strukturális és tartalmi megújításában. A Neveléstudományi Doktori Iskolának 2003-ban alapító tagja volt, és az ő vezetésével jött

létre az MTA-SZTE Képességfejlődés Kutató-csoport, amelyet 2000-ig ő vezetett.

Több évtizeden keresztül vállalt vezető szerepet a közoktatás reformjában. Egyik kezdeményezője volt a Nemzeti alaptanterv kidolgozásának. 1991-ben az akkori József Attila Tudományegyetemen hozta létre az Alapműveltségi Vizsgaközpontot, melynek igazgatói feladatait évekig ellátta. Részt vett az érettségi vizsga reformját előkészítő bizottság munkájában. Irányította a diagnosztikus vizsga-koncepció kidolgozásával kapcsolatos munkákat. Szegedi egyetemi munkája mellett évekig a veszprémi Országos Oktatás-technikai Központ tudományos igazgatóhelyetteseként, majd 1989–90-ben a budapesti Oktatókutatási Intézet főigazgatójaként is tevékenykedett. Tudományszervezőként is jelentős hatást gyakorolt a magyarországi pedagógiai kutatómunka fejlődésére.

Nagy József széles körű nemzetközi kapcsolatai közül kiemelkedik a hamburgi UNESCO Institute for Educationnal való együttműködés, itt a '70-es évek elejétől rendszeresen részt vett kutatási projektekből, illetve több alkalommal dolgozott külföldön az UNESCO felkért szakértőjeként. Évekig tagja volt a Network Educational Sciences Amsterdam (NESA) vezető testületének és a Curriculum Journal szerkesztőbizottságának.

Munkássága évtizedeken keresztül nagy hatást gyakorolt – és gyakorol ma is – a magyarországi pedagógiai kutatás fejlődésére. Tudományterületünk fejlődését meghatározó művei velünk maradnak, emlékéit tisztelettel megőrizzük.

(Csapó Benő 2020-as születésnapjára köszöntőjének felhasználásával)